

การศึกษาการวิเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์การผลิตพืชผักแบบสัญญาผูกพันของเกษตรกรอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ปีการเพาะปลูก 2546 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกพืชผักแบบสัญญาผูกพัน (2) ประสิทธิภาพทางการผลิตของเกษตรกร (3) ต้นทุนและผลตอบแทนในการปลูกพืชผัก และ (4) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการของเกษตรกรผู้ปลูกพืชผักในระบบการผลิตแบบสัญญาผูกพัน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรผู้ปลูกพืชผักในอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 104 คน โดยใช้แบบสอบถาม จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคม (SPSS for windows)

จากการวิเคราะห์สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 80.37) อายุเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 41-45 ปี มีการศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 74.04) มีที่ดินเป็นของตนเอง มีประสบการณ์ในการปลูกพืชผักในระบบการผลิตแบบสัญญาผูกพัน 3 - 4 ปี เหตุผลที่ตัดสินใจเข้าร่วมการผลิตแบบสัญญาผูกพัน คือ ผลผลิตมีตลาดรองรับที่แน่นอน (ร้อยละ 95.19)

จากการศึกษาการใช้ปัจจัยการผลิตของเกษตรกรในการผลิตพืชผัก พบว่าปัจจัยการผลิต ได้แก่ สารเคมี และปุ๋ย สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของปริมาณผลผลิตได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การศึกษาด้านประสิทธิภาพทางเทคนิคของฟังก์ชันการผลิต พบว่า ปัจจัยการผลิต ได้แก่ สารเคมี และปุ๋ย มีอิทธิพลต่อการผลิต คือสามารถทำให้ปริมาณผลผลิตพืชผักสูงขึ้น โดยความสัมพันธ์ระหว่างการเพิ่มปัจจัยการผลิตและผลที่ได้รับจะเป็นไปตามกฎผลได้ลดน้อยถอยลงของผลตอบแทนจากการใช้ปัจจัยการผลิต (Law of Diminishing Marginal Productivity) สำหรับผลของการวิเคราะห์ประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจของฟังก์ชันการผลิต พบว่า เกษตรกรมีการใช้ปัจจัยการผลิตต่ำกว่าระดับที่เหมาะสมสำหรับการผลิต ที่หมายความว่าในระดับดังกล่าวเกษตรกรยังสามารถที่จะเพิ่มการใช้สารเคมี และปุ๋ยได้อีก เพื่อให้ได้รับผลผลิตสูงกว่าเดิม

การศึกษาด้านต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกพืชผักแบบสัญญาผูกพันของเกษตรกร ปรากฏว่า ในการปลูกถั่วลิสง ถั่วเหลืองฝักสด และมะเขือม่วง มีต้นทุนทั้งหมดต่อไร่เท่ากับ 15,499 6,896 และ 30,832 บาท ตามลำดับ และมีรายได้สุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อไร่เท่ากับ 557 4,979 และ 26,574 บาท ตามลำดับ

ปัญหาที่สำคัญที่เกษตรกรเผชิญ คือ ปัญหาทางด้านการผลิต ได้แก่ ปัญหาภัยธรรมชาติ การแพร่กระจายของโรคและแมลง การเสื่อมคุณภาพของดิน การใช้สารเคมีอย่างไม่ถูกต้อง การขาดคำแนะนำทางด้านเทคโนโลยีจากผู้เชี่ยวชาญ และปัญหาทางด้านการตลาด คือ การกีดกันการผลิต และการกำหนดราคาที่ไม่ดีของบริษัท

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาครั้งนี้ คือ ควรมีการศึกษาการปลูกพืชผักแบบสัญญาผูกพัน โดยพิจารณาพืชเดียวกันแต่ต่างพันธุ์ และพื้นที่ที่แตกต่างกันที่ได้ศึกษา เพื่อสามารถทำการเปรียบเทียบถึงความแตกต่างว่าพันธุ์ หรือพื้นที่ไหน สามารถให้ผลผลิตที่สูงกว่า และควรศึกษาถึงบทบาทของโบรกเกอร์ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการการเกษตรแบบสัญญาผูกพัน และการเอาใจใส่ดูแลผลผลิตของเกษตรกร

The objectives of the study on vegetable production under contract farming of farmers in Phrao District, Chiang Mai Province, crop year 2003 are 1) to investigate the social and economic conditions of the farmers who engage in farming under the contract farming system, 2) to study the farmers production efficiency, 3) to study the cost and the returns from vegetable farming, and 4) to study the problems of contract farming faced by farmers. The informations were obtained from 104 vegetable farmers in Phrao District, Chiang Mai Province by means of questionnaire and then were analyzed by the SPSS for windows.

The analysis of farmer's social and economic conditions indicated that most of farmers are male (80.37%) with the average age between 41-45 years old. Their education is of primary education level (74.04%). They own their farming land and have experience in contract farming for vegetable production for 3-4 years. The reason for adopting the contract farming system was market certainty (95.19%).

The result of production factors input application shows that the chemicals substance and fertilizers used by farmers had statistically significant influence over the change of yields obtained.

The investigation of technical efficiency of production function shows that there was a direct relationship between chemical substances and fertilizers and vegetable output but this relationship was under the Law of Diminishing Marginal Productivity. The analysis of economic efficiency of production function reveals that farmers applied factor inputs below the optimum level implying more chemical substances and fertilizer could be used in order to achieve more outputs.

The costs of production for snow peas, green soybean and eggplant were 15,499, 6,896 and 30,832 baht per rai respectively, while the net returns were 557, 4,979 and 26,574 baht per rai respectively.

The important problems facing farmers were production problems such as weather damages, the spread of disease and pests, the deterioration of soil fertility, the inefficient use of chemical substances, the lack of technical advice, and the marketing problems such as grading and the low prices set by company.

For further study, the suggestion is that there should be an investigation on vegetable production under contract farming which involves different species of vegetable grown in the same studied area, or the same species but grown in different areas so that the comparison on yields could be made between the two cases. Also there should be a study on the roles of the brokers which could have strong influence on farmer's decision making to join contract farming system and to take care of their farming which would result in high or low production outputs.